

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 16/2006 vp

Hallituksen esitys laiksi luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 25 päivänä lokakuuta 2006 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista (HE 217/2006 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta (PeVL 43/2006 vp) ja ympäristövaliokunta (YmVL 39/2006 vp) ovat antaneet asiasta lausunnot, jotka on otettu tämän mietinnön liitteiksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- apulaisosastopäällikkö Heimo Hanhilahti, vanhempi hallitussihteeri Susanna Paakkola ja ylitarkastaja Sirpa Karjalainen, maa- ja metsätalousministeriö
- lainsäädäntöneuvos Eija Siitari-Vanne, oikeusministeriö
- budjettineuvos Kati Suihkonen, valtiovarainministeriö
- hallitussihteeri Tuula Manelius, sisäasiainministeriö

- atk-suunnittelija Jani Alkava, Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus
- ylitarkastaja Taina Mikkonen ja ylitarkastaja Leila Peltola, Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
- yritystutkija Jukka Saarni, Kaakkois-Suomen TE-keskus
- kehittämisspäällikkö Pekka Selkälä, Lapin TE-keskus
- lakimies Kirsi Palmi, Pirkanmaan TE-keskus
- osastopäällikkö Esko Koskenkorva, Pohjois-Pohjanmaan TE-keskus
- kehittämisspäällikkö Pekka Kärkkäinen, Pohjois-Savon TE-keskus
- johtaja Seppo Aaltonen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry
- puheenjohtaja Erkki Ojala, Maaseudun kehittäjät ry
- suunnitteluagronomi Matti Ollikainen, Pro-Agria Etelä-Savo
- varapuheenjohtaja Esa Bomström, maaseutuelinkeinojen valituslautakunta
- agronomi, maanviljelijä Hannu Heikola
- agronomi, maanviljelijä Kalle Oivanen
- maanviljelijä Timo Mehtälä.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- ympäristöministeriö
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristö- tuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista. Lailla säädettäisiin niistä Euroopan unionin osaksi rahoittamista maaseudun kehittämiseen liittyvistä tuista, joiden tavoitteena on korvata pohjoisista epäsuotuisista luonnonolosuhteista maataloudelle aiheutuvia haittoja, kehittää ja edistää maaseudun uusiutuvien luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja parantaa ympäristön tilaa sekä edistää tuotantoeläinten hyvinvointia.

Maaseudun kehittämistä koskeva Euroopan yhteisön neuvoston asetus on hyväksytty 20 päi-

vänä syyskuuta 2005. Ehdotetun lain tarkoituksena on säätää kyseiseen asetukseen sisältyvien neljän toimintalinjan osalta sen ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvään toiseen toimintalinjaan sisältyvistä tuista. Ehdotetussa laissa annettaisiin useiden yksityiskohtien osalta valtuus tarkempien säännösten antamiseen valtioneuvostolle ja teknisluonteisten säännösten antamiseen maa- ja metsätalousministeriölle. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007. Esitys liittyy vuoden 2007 valtion talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta toteaa esityksen perustelujen mukaisesti, että maaseudun kehittämispolitiikka on osa Euroopan yhteisön yhteistä maatalouspolitiikkaa. Maaseudun kehittämisenä pidetään erityisesti toimintaa, jonka tavoitteena on maaseudun elinkeinotoiminnan kehittäminen, maatalouden kilpailukyvyyn parantaminen, uusiutuvien luonnonvarojen kestävään käytön edistäminen sekä maaseudun asuinympäristön parantaminen. Maaseudun kehittäminen ohjelmakaudella 2007—2013 perustuu neuvoston asetukseen (EY) N:o 1698/2005 Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen, jäljempänä EY:n maaseutuasetus, sekä sen nojalla annettuun neuvoston päätökseen maaseudun kehittämistä koskevista yhteisön strategisista suuntaviivoista (ohjelmakausi 2007—2013) (2006/144/EY).

Esityksestä käy ilmi, että jäsenvaltiot muuntavat suuntaviivoissa määriteltävät yhteisön ensisijaiset tavoitteet, ottaen samalla huomioon omat kansalliset ja alueelliset tavoitteensa, tiiviissä yhteistyössä komission kanssa kansalliseksi maaseudun kehittämisstrategiaksi, joka

muodostaa viitekehyksen maaseudun kehittämisohjelmien laadintaa varten. EY:n maaseutuasetuksen mukaan maaseudun kehittämisohjelmissa pannaan täytäntöön kansallinen strategiasuunnitelma toimenpiteillä, jotka on ryhmitelty kyseisen asetuksen IV osastossa määriteltujen toimintalinjojen mukaan. Nämä neljä toimintalinjaa on jaoteltu seuraavasti 1) maa- ja metsätalousalan kilpailukyvyyn parantaminen; 2) ympäristön ja maaseudun tilan parantaminen; 3) maaseutualueiden elämänlaatu ja maaseudun elinkeinoelämän monipuolistaminen; sekä 4) Leader. Hallituksen esitys kattaa toisen toimintalinjan toimenpiteet. Kansallisen maaseudun kehittämissuunnitelman (EY:n maaseutuasetuksen edellyttämä strategiasuunnitelma) valmistelu Suomessa on tehty yhtenä kokonaisuutena koko Suomea koskevaksi, ja se luo pohjan Manner-Suomen ja Ahvenanmaan maaseudun kehittämisohjelmille.

Maa- ja metsätalousministeriö on laatinut edellä mainitun kansallisen maaseudun kehittämissuunnitelman perusteella ehdotuksen maaseudun kehittämisohjelmaksi sekä vastannut sen yhteensovittamisesta muiden Euroopan yhteisön rahoitusvälineiden ja ohjelmien kanssa. Valtioneuvosto päätti Manner-Suomen maaseudun

kehittämishjelmaa koskevan ehdotuksen hyväksymisestä 3 päivänä elokuuta 2006 ennen ehdotuksen toimittamista Euroopan yhteisöjen komissiolle.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että maaseudun kehittämishjelman valmistelu siihen sisältyvine toimenpiteineen ja tukijärjestelmineen on tapahtunut laajoissa työryhmissä. Työryhmätyöskentelyyn ovat osallistuneet viranomaistahojen lisäksi eri sidosryhmien edustajat, kuten esimerkiksi tuottaja-, neuvonta- ja eri kansalaisjärjestöjen edustajat sekä edustajat tutkimuslaitoksista ja paikallisista toimintaryhmistä.

Valiokunta toteaa, että Suomessa viljelijöille on jo EU-jäsenyytemme alusta maksettu vuosittain luonnonhaittakorvauksia. Ohjelmakaudella 1995—1999 luonnonhaittakorvausta maksettiin hehtaari- ja eläinperusteisena, mutta ohjelmakaudella 2000—2006 kyseinen tuki on ollut peltoalaperusteinen. Suomen EU-jäsenyyden alkuvuosina luonnonhaittakorvaukseen oikeutettu alue kattoi 85 prosenttia Suomen peltoalasta, vuodesta 2000 alkaen koko Suomi on kuulunut korvauksen piiriin.

Esityksen perusteluista käy ilmi, että luonnonhaittakorvausjärjestelmällä varmistetaan ympäristön kannalta kestävä maatalouden jatkuminen pohjoisissa maatalouden harjoittamisen kannalta epäsuotuisissa luonnonoloissa. Ympäristön vaatimukset huomioon ottavan maatalouden jatkuminen varmistaa puolestaan paitsi maaseutualueiden runkoasutuksen, joka ylläpitää maaseudun elinvoimaisuutta ja maaseudun kulttuurimaiseman säilymistä hoidettuna, myös maamme huoltovarmuuden. Valiokunta painottaa sitä, että luonnonhaittakorvaus on Suomelle erittäin tärkeä toimenpide. Se muodostaa merkittävän osan tilojen perustoimeentulosta. Luonnonhaittakorvausta maksettiin vuonna 2005 yli 65 000 viljelijälle (95 prosenttia) ja 94 prosentille käytettävissä olevasta maatalousmaasta. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että nykyiseen luonnonhaittakorvausjärjestelmään verrattuna EY:n maaseutuasetuksen mukaan tavanomaisen hyvän maatalouskäytännön korvaa jatkossa täydentävät ehdot. Nämä täydentävät eh-

dot jakautuvat kahteen osaan: lakisääteiset hoitovaatimukset sekä hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimus. Yhteisön asetukset ja direktiivit, joita viljelijän on noudatettava täydentävien ehtojen osana, on toimeenpantu maassamme kansallisilla säädöksillä.

Nykyisin luonnonhaittakorvauksen osalta edellytetään, että tuen saaja asuu maaseutuyrityksen sijaintipaikalla tai sellaisella etäisyydellä siitä, että yritys tulee asianmukaisesti hoideksi huomioon ottaen muun muassa eläinsuojelulain (247/1996) säännökset. Jatkossa luonnonhaittakorvauksen saamisen perustana on edellä todettujen täydentävien ehtojen noudattaminen, jolloin muun ohella eläinsuojeluvaatimusten huomioon ottaminen tulee luonnonhaittakorvauksen osaksi. Esityksessä onkin katsottu, että ohjelmakauden 2000—2006 luonnonhaittakorvaukseen kansallisesti säädetyille asumisvaatimukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa luonnonhaittakorvaukseen vuodesta 2007 liitettävien ja muihin tukijärjestelmiin kytkeytyvien täydentävien ehtojen kautta. Valiokunta kiinnittääkin huomiota siihen, että ehdotettuun lakiin ei ole tämän vuoksi sisällytetty säännöstä asumisvaatimuksesta.

Valiokunta toteaa, että maatalouden ympäristötukijärjestelmä on ollut pakollinen EU:n jäsenmaille maamme EU-jäsenyyden aikana. Esityksen perusteluissa on tuotu esiin, että maatalouden ympäristötuen tavoitteena on säilyttää ja parantaa maan tuottokykyä, pienentää ympäristöön kohdistuvaa kuormitusta, vähentää torjunta-aineiden käytöstä aiheutuvia riskejä, huolehtia maatalousalueiden luonnon monimuotoisuudesta sekä hoitaa maaseutumaisemaa. Ympäristötuen tulee auttaa viljelijää sopeutumaan tiukeneviin ympäristönsuojeluvaatimuksiin, ja sen tulee kannustaa viljelijää jatkamaan viljelyä, tuottamaan laadukkaita ja puhtaita elintarvikkeita sekä osaltaan myös ylläpitämään elinvoimaita maaseutua. Ympäristötoimenpiteiden vaikutukset näkyvät kuitenkin vesistöissä ja muussa ympäristössä hitaasti. Valiokunta katsoo esityksen perustelujen mukaisesti, että pysyvien vaikutusten aikaansaamiseksi on tärkeitä jatkaa nykyisenkaltaista järjestelmää. Suomen sijainti Itä-

meren rantavaltiona ja maan runsas vesistöisyys edellyttävät pitkäjänteisiä ympäristöhoitotoimia maataloudessa. Samalla valiokunta kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että esimerkiksi yhdyskuntaliitteisiin ja jätevesipuhdistamoiden ohjjuoksutukseen pitää suhtautua yhtä tiukasti kuin maataloudenkin ravinnepestöihin.

Maatalouden ympäristötuki on muodostunut ohjelmakaudella 2000—2006 perus- ja lisätoimenpiteistä sekä ympäristötuen erityistukimuodoista. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että ympäristötukea maksettiin vuonna 2005 yli 64 000 viljelijälle (93 prosenttia). Vuonna 2005 ympäristötukijärjestelmään sitoutuneiden viljelijöiden sitoumukseen kuuluva peltoala käsitti 91 prosenttia käytettävissä olevasta maatalousmaasta.

Valiokunta toteaa, että esityksen perustelujen mukaan ehdotetun lain tavoitteena on säätää keskitetysti EY:n maaseutuasetuksen toiseen toimintalinjaan sisältyvistä asiakokonaisuuksista. Tavoitteena on selkeyttää nykyistä säädösrakennetta siten, että samantyyppiset asiakokonaisuudet ovat omana lakikokonaisuutenaan. Tältä osin valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota perustuslakivaliokunnan lausuntoon, jossa tavoitetta sinänsä on pidetty hyväksyttävänä perusteena. Lausunnossa on kuitenkin katsottu, että nyt käsitellyssä oleva esitys yhdessä muun maaseutua koskevan normikokonaisuuden kanssa on edelleen vaikeasti avautuva ja ymmärrettävä. Tämä johtuu osaksi siitä, että maaseutua ja maaseudun taloutta sääntelevät lukuisat sekä EY-tason että kansallisen tason säädökset. Lisäksi kotimainen sääntely perustuu paljolti lainsäädännön delegoinnin varaan. Perustuslakivaliokunta on todennut, että normipohjan pirstaleisuutta ja vaikeaselkoisuutta sekä jatkuvaa muutostilaa ei voi pitää tyydyttävänä. Yhteen elinkeinotoimintaan kohdistuvan sääntelyn tällaista tilaa ei perustuslain 18 §:n mukaisen elinkeinovapauden kannalta eikä perustuslain 21 §:n mukaisen hyvän hallinnon kannalta voida pitää asianmukaisena.

Valiokunta kiinnittää myös voimakasta huomiota siihen, että yhteisön lainsäädännöstä johtuen tukiin liittyvät sanktiot, esimerkiksi tahat-

tomasti väärin ilmoitetusta viljelyalasta, muodostuvat usein kohtuuttomiksi.

Edellä esitettyyn viitaten valiokunta toteaa, että lakiehdotus sisältäisi tukea koskevat perussäännökset sekä runsaasti valtuussäännöksiä. Muun muassa tukien käyttöönottoamisesta, tuen myöntämisen edellytyksenä olevien sitoumusten tai sopimusten ehdoista, tukitasoista sekä tukien vuosittaisesta myöntämisestä säädettäisiin asetuksella. Maaseutuvirastolle esityksessä ehdotetaan perustettavaksi toimivalta hoitaa lakiehdotuksen soveltamisalaan kuuluvia tukia koskevia tehtäviä sekä antaa määräyksiä teknisluonteisista, tuen toimeenpanoon liittyvistä kysymyksistä.

Luonnonhaittakorvauksen osalta laissa säädettäisiin sitä koskevan sitoumuksen tekemisestä. Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on todettu, että tukialuejako, tukitasot ja sitoumusaika on tarkoitus säilyttää ennallaan. Näistä seikoista säädettäisiin esityksen mukaan valtioneuvoston asetuksella. Lakiehdotuksen mukainen luonnonhaittakorvaus on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2007.

Valiokunta toteaa, että esityksen mukaan ympäristötukitoimenpiteiden rakenne säilyisi entisen kaltaisena. Ympäristötukea voitaisiin edelleen myöntää sitoumuksen perusteella perustoimenpiteisiin ja lisätoimenpiteisiin sekä sopimuksen perusteella erityistukitoimenpiteisiin. Perustoimenpiteet olisivat kaikille sitoumuksen antaneille samat. Lisätoimenpiteiden valinta olisi vapaaehtoista. Erityistukea voitaisiin myöntää viljelijälle, joka on antanut perustoimenpiteitä koskevan sitoumuksen. Myös ympäristötukitoimenpiteiden yksityiskohdista säädettäisiin asetuksella. Perustoimenpiteiden tukitasot vaihtelisivat tukialueen, tilatyypin sekä kasvilajin mukaan. Lisätoimenpiteiden tuki vaihtelisi toimenpiteittäin. Myös erityistukisopimuksissa tukitasot vaihtelisivat toimenpiteen mukaan. Suunnitelmaan perustuvissa erityistukisopimuksissa tuen määrä määräytyisi suunnitelmassa esitettyjen, sopimusalueella toteutettavien toimenpiteiden aiheuttamien kustannusten perusteella. Ympäristötukitoimenpiteet on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2007.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että esitykseen sisältyy ehdotus kahden uuden tukimuodon käyttöönottamisesta. Viljelijälle voitaisiin myöntää sitoumuksen perusteella tukea eläinten hyvinvointia koskevien perus- ja lisäehtojen noudattamiseen. Sitoumuksen kesto olisi viisi vuotta. Perusehtojen tavoitteena olisi eläinten terveyden edistäminen. Lisäehdot tähtäisivät muun muassa tuotantoeläinten lajinmukaisen hoidon edistämiseen. Tukea myönnettäisiin tukitason mukainen kiinteä määrä eläinyksikköä kohden.

Toisena uutena tukimuotona lakiehdotukseen sisältyisi säännökset ei-tuotannollisten investointien tuesta. Tukea myönnettäisiin sellaisiin ympäristötuen tavoitteita edistäviin investointeihin, jotka eivät lisää tuotantoa tai maatilaa arvoa. Investoinnin toteuttamisen jälkeen kohteen hoidosta olisi tehtävä erityisistutus sopimus. Tukea voitaisiin myöntää viljelijälle. Lisäksi tukea voitaisiin myöntää rekisteröidylle yhdistykselle, jos paikallinen toimintaryhmä puoltaa tuen myöntämistä. Ei-tuotannollisina investointeina tuettavista toimenpiteistä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella säädettäisiin myös tuen enimmäismäärästä, joka määräytyisi investoinnin kohteena olevan alueen pinta-alan perusteella. Uudet tukimuodot on tarkoitus ottaa käyttöön aikaisintaan vuonna 2008.

Ympäristövaliokunnan lausunnossa todetun mukaisesti valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että laaja sitoutuminen uuteen ympäristötukijärjestelmään ei välttämättä toteudu siksi, että ehdot ovat nykyistä ohjelmaa kalliimmat toteuttaa, mutta korvaustaso alhaisempi. Lisätoimenpiteiden taloudellinen merkitys on esimerkiksi joillakin kasvinviljelytiloilla jopa puolet viljelijän tuloista. Jos investointitoimenpide on huomattavasti kalliimpi kuin maksettava tuki, sitoutuminen lisätoimenpiteeseen voi olla viljelijälle mahdotonta. Kuten esityksessä todetaan, esimerkiksi kosteikkoja on nykyisellä ohjelmakaudella perustettu vähän, koska pinta-alaperusteisella ympäristötuelle ei ole saatu riittävän houkuttelevaa korvausta investointityyppiseen toimenpiteeseen.

Valiokunta toteaa, että ympäristötuen kansallista lisäosaa maksetaan vuonna 2006 enintään 55 miljoonaa euroa A- ja B-tukialueille. Vuoden 2007 talousarvioesityksessä tästä määrärahasta 40 miljoonaa euroa on siirretty myönnettäväksi osana EU-osarahoitteista ympäristötukea A- ja B-tukialueille. Kyseisen määrärahan kohdentaminen A- ja B-tukialueille toteutetaan porrastamalla tukitasoja eri tukialueiden välillä. Pääasiassa tämä tapahtuu siten, että A- ja B-tukialueilla viljelijällä on mahdollisuus valita enintään neljä lisätoimenpidettä, kun vastaavasti C-tukialueilla lisätoimenpiteitä voidaan valita enintään kaksi. Valiokunta kiinnittääkin huomiota siihen, että ympäristötuen kansallisen lisäosan määrärahasta noin 15 miljoonaa euroa on jätetty kansallisen tuen määrärahoihin ja sen käytöstä päätetään myöhemmin.

Valiokunta toteaa, että nykyisin voimassa olevien säännösten mukaan lantaa ei saa levittää 15.10.—15.4. välisenä aikana. Jos maa on sula ja kuiva, levitys on kuitenkin syksyllä sallittua 15.11. asti ja se voidaan aloittaa keuhällä 1.4. Lisäksi lantaa ei saa levittää nurmikasvuston pintaan 15.9. jälkeen. Mitään typpilannoitteita tai lantaa ei myöskään saa levittää lumipeitteeseen, routaantuneeseen tai veden kyllästämään maahan. Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaan sisältyvän ympäristötukijärjestelmän mukaan perustoimenpiteissä noudatettaisiin lannanlevityksessä em. lainsäädännön aikarajoituksia ilman muita ajankohtiin liittyviä ehtoja. Viljelijälle valinnaisessa lisätoimenpiteessä (Lannan levitys kasvukaudella) lannan levitys voitaisiin aloittaa maataloudesta peräisin olevien nitraattien vesiin pääsyn rajoittamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (931/2000) (nitraattiasetuksen) mukaisesti 15.4. tai olosuhteiden salliessa, 1.4. Lannan levitys olisi sallittua 15.8. asti, mutta jos kyse on syyskylvöisen kasvin kylvöstä tai nurmen perustamisesta, levitys olisi sallittua 10.9. asti. Ympäristötuelle on nykyisellä ohjelmakaudella 2000—2006 syksyllä levitetyn lannan liukoisesta tyydestä laskettu lannoitusmääriin mukaan 50 prosenttia. Sama menettely on käytössä nitraattiasetuksessa suosituksena. Nitraattiasetusta koskevien tulkintojen mukaan

syksy alkaa nurmilla 15.9. ja viljoilla puinnin jälkeen. Ehdotetun ympäristötukijärjestelmän mukaan lannan liukoisesta tyypestä lasketaan lannoitusmääriin mukaan 100 prosenttia levitysjankohdasta riippumatta. Valiokunta toteaa, että edellä todetun mukaiset tukiehtojen tiukennukset, joista ei ole kuitenkaan osoitettavissa hyötyjä ympäristönsuojelun kannalta, vaikeuttavat merkittävästi kotieläintilojen tuotantotoimintaa ja vähentävät viljelijöiden sitoutumista lisätoimenpiteisiin. Monella karjatilalla ei ole käytännössä mahdollista valita lannan syyslevityksestä luopumista ja ravinnetasetoimenpiteestä saatava tuki koetaan yleisesti liian alhaiseksi suhteessa sen aiheuttamaan työn ja kustannusten lisäykseen.

Valiokunta toteaa, että esitettyjen säännösten päivämääräraajat eivät ota huomioon eri vuosien sääolojen ja kasvukausien eroja. Jos karjanlanta olisi levitetty pelloille tänä vuonna 15.8. mennessä, ravinteet eivät olisi tulleet kasvien käyttöön, vaan olisivat haihtuneet, koska kasvu oli kuivuuden takia keskeytynyt. Kasvukausi jatkui vasta syyskuussa sateiden jälkeen ja kesti lokaan loppuun saakka. Tänä aikana kasvit käyttivät ravinteet tehokkaasti hyväkseen.

Karjanlannan levittäminen oli pakko siirtää myöhempään ajankohtaan sääolosuhteiden takia, lisäksi tähän oli ympäristösyitä. Jos tällaisena kasvukautena otetaan syksyn karjanlannan levityksessä tyyppi sataprosenttisesti huomioon seuraavan vuoden ravinnetaseeseen, se ei ole silloin kasvien käytössä, koska tyyppi on jo kulunut edellisen syksyn satoon. Tavoitteena täytyy olla laadukas ja runsas sato, joka tuotetaan kestäväällä tavalla. Ilman riittävää ravinteiden määrää tätä tavoitetta ei saavuteta. Tällä on suora vaikutus maatalouden kannattavuuteen.

Viljatilat eivät myöskään ottaisi karjanlantaa vastaan enää syyskaudella. Tämäkin lisäisi painetta levittää kaikki karjanlanta keväällä riippumatta kosteusolosuhteista. Pahimmillaan tämä tarkoittaisi lannan levitystä liian märkään maahan, jolloin pellon kasvukunto ja rakenne kärsisivät merkittävästi. Jos pellon rakenne vioittuu, merkitsee se kasvun heikkenemistä ja sitä kautta ravinteiden mahdollista valumista kasvukerrok-

sesta syvemmälle maaperään ja aina pohjavesiin asti. Tämä aiheuttaisi merkittävästi suuremmat ympäristöhaitat kuin lannan levitys syksyllä kuivemmissa olosuhteissa. Sen vuoksi valiokunta katsookin, että jäykistä päivämääristä tulee luopua tai niitä on siirrettävä myöhäisemmäksi.

Valiokunta on lausunnossaan ympäristövaliokunnalle valtioneuvoston selonteosta lähiajan energia- ja ilmastopolitiikan linjauksista — kansallinen strategia Kioton pöytäkirjan toimeenpanemiseksi (MmVL 6/2006 vp — VNS 5/2005 vp) — kiinnittänyt huomiota biokaasun hyödyntämisen myönteisiin vaikutuksiin ympäristönsuojelun kannalta. Lietelannan separointi mädätyksen yhteydessä helpottaa fosforin kuljetusta ja luo mahdollisuuksia hyödyntää lannan ravinteita tavalla, joka vähentää vesistökuormitusta. Lisäksi mädätyksen jälkeen separoimalla erotettu nesteosa sisältää liukoista ja orgaanista tyyppiä, mutta vain vähän fosforia. Se muodostaa siten nestemäisen typpilannoitteen, jonka fosforipitoisuus on vain noin neljäsosa raskaslietteen fosforipitoisuudesta. Edellä esitetyn perusteella valiokunta pitääkin erittäin tärkeänä, että tukitoimenpitein edistetään liettelannan käyttöä biokaasun valmistuksessa. Myös muu lannan käsittely, jolla saavutetaan samanlainen ravinteiden hallinta, tulee kuulua tukitoiminnan piiriin.

Valiokunta toteaa myös, että ehdotettuun ympäristötukijärjestelmään sisältyy kolme valintaista peltojen talviaikaiseen kasvipeitteisyyteen liittyvää lisätoimenpidettä. Niissä peltojen talviaikaista kasvipeitteisyyttä voidaan täyttää useilla erilaisilla tavoilla (mm. monivuotiset viljeltyt nurmet, ruokohelpi, monivuotinen viherkesanto, monivuotiset puutarhakasvit, sänkikesanto ja hoidettu viljelemätön pelto, jos se on nurmipeitteistä talven yli). Syyskylvöisiä viljoja sekä syyskylvöisiä öljykasveja ei kuitenkaan voida hyväksyä täyttämään kasvipeitteisyyttä, koska kyseisille kasveille maksetaan peltokasvien tuotantopalkkiota. Tuotantopalkkio on neuvoston asetuksen EY N:o 1782/2003 69 artiklan mukainen kasvintuotannon tuki, jonka maksamisen perusteluksi Suomi on ilmoittanut komissiolle muun muassa eroosion vähentämisen ja ravinteiden huuhtoutumisen vähentämisen (Pel-

tojen kasvipeitteisyys). Samasta asiasta ei ole mahdollista maksaa tukea kahden eri tukijärjestelmän kautta. Valiokunta toteaa, että tuista johdettava tilanne on johtamassa muun muassa tärkeän leipäviljan, syysrukiin, viljelystä luopumiseen, mikä alentaa motivaatiota pohjoisiin oloihin sopeutuneiden ko. lajikkeiden edelleen kehittämiseen. Tämä ei ole ympäristö- ja maatalouspoliittisesti järkevää kehityskulkua. Valiokunta edellyttääkin toimittavan niin, että syyskylvöisten viljojen ja öljykasvien viljelyn jatkuvuus turvataan muun muassa ympäristöpoliittisiin näkökohtiin nojautuvalla tukipolitiikalla.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että luonnonhaittakorvauksen ja ympäristötuen piiriin voidaan ottaa myös uusia, nykyisin ns. tukijonossa olevia tukien ulkopuolella olevia aloja, edellyttäen, ettei tuen piirissä jo olevien alojen tuki sen vuoksi alene. Tämä on erityisen tärkeää sellaisilla tiloilla, joilla viljelemättömyys- yms. sopimuksista vapautuneet pellot muodostavat merkittävän osuuden peltoalasta. Maatilaa on tässä yhteydessä tarkasteltava kokonaisuutena siten, että voidaan välttää mahdollisimman suurelta osin tilanteet, joissa tilalla on eri tukijärjestelmiin kuuluvia tai niihin kuulumattomia pelto-ohkoja. Tukien ulkopuolella olevat lohkot vaikeuttavat hallinnollisia valvontoja ja kohtelevat eriarvoisesti viljelijöitä, joilla on viljelyksessä tukien ulkopuolella olevia aloja. Tiloilla tulee olla myös mahdollisuus tehdä tilakohtaisia tukioikeus- ja sitoumussiirtoja siten, että talouskeskuksesta kauempana olevilta epätarkoituksenmukaisilta lohkoilta voitaisiin siirtää tukiin ja sitoumuksiin liittyviä oikeuksia esimerkiksi lähellä talouskeskusta oleville hyvätuottoisille lohkoille.

Esityksen perustelujen mukaisesti valiokunta painottaa lopuksi vielä sitä, että esitykseen sisältyvät tuet ovat hyvin merkittäviä viljelijöiden tulonmuodostuksessa. Luonnonhaittakorvauksella ja maatalouden ympäristötuelle on suuri merkitys suomalaisessa maataloudessa. Vuosina 2000—2001 luonnonhaittakorvauksen ja ympäristötuen osuus maataloustulosta oli keskimäärin 56 prosenttia. Siten kyse on Suomen

maatalouden jatkuvuuden kannalta erittäin merkityksellisistä tuista.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut

3 §. Valiokunta ehdottaa 1 momentin uuteen 10 kohtaan sisällytettäväksi ns. luomusasetuksen ((ETY) N:o 2092/91) määritelmän, jolloin viittaus asetukseen voidaan poistaa 6 §:n 3 momentista ja viimeksi mainittua momenttia siten selkeyttää.

4 §. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota 4 §:n 3 momentin viimeiseen virkkeeseen, johon sisältyy valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä tilanteista, joissa tukea voidaan myöntää paikallisen toimintaryhmän alueella toimivalle rekisteröidylle yhdistykselle. Valtuutta on pidetty ongelmallisena muun muassa siitä syystä, että sen nojalla säädettäisiin samoista asioista kuin saman momentin ensimmäisen virkkeen perusteella.

Saamansa selvityksen perusteella valiokunta toteaa, ettei tällaista valtuuksien päällekkäisyyttä ole tarkoitettu momentin ensimmäisessä ja viimeisessä virkkeessä. Perusteluissa on toisen virkkeen osalta todettu, että rekisteröidylle yhdistykselle voidaan myöntää ympäristötuen erityistukea perinnebiotoopin tai monivaikutteisen kosteikon hoitoa koskevan sopimuksen perusteella. Lisäksi ei-tuotannollisena investointina voidaan tukea rekisteröidyn yhdistyksen toteuttamaa perinnebiotoopin alkuraivausta tai aitaamista taikka monivaikutteisen kosteikon perustamista. Kysymys on ympäristötuen erityistuen ja ei-tuotannollisen investoinnin tuen erityistilanteista, joissa tukea voidaan myöntää myös tietynlaiselle rekisteröidylle yhdistykselle. Myös näiden tukien käyttöönottamisesta ja yksikkökohtaisista määristä säädettäisiin momen-

tin ensimmäisen virkkeen nojalla valtioneuvoston asetuksella. Säännöksen selkeyttämiseksi valiokunta ehdottaa kuitenkin 3 momentin täsmenmistä.

5 §. Valiokunta toteaa, että eduskunnan käsiteltävänä on julkisia hankintoja koskeva lakiehdotus ja tilintarkastuslakia koskeva lakiehdotus. Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on pidetty tarkoituksenmukaisena, ettei esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen voimaantuloa sidottaisi mainittujen lakiehdotusten voimaantuloon. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa 4 momentin viittaussäännöksiä samoin kuin jäljempänä 16 (15) §:n 2 momentin viittaussäännöksiä muutettavaksi.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota 5 §:n 5 momentin valtuussäännökseen, jonka nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin muun muassa ympäristötuen perus- ja lisätoimenpiteistä, ympäristötuen erityistuista sekä luonnonhaittakorvauksen yleisistä ehdoista. Saamansa selvityksen perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota siihen, että edellä mainittujen tukien tavoitteista, tuen enimmäismääristä ja hyväksyttävistä kustannuksista sekä perustamisesta vapaaehtoiseen sitoumukseen säädetään Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaoston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1698/2005, jäljempänä EY:n maaseutuasetus, sekä sen nojalla annettavassa toimeenpanoasetuksessa. Lakiehdotuksen 5 §:ään sisältyvät säännökset tukijärjestelmän perusrakenteesta sekä velvollisuudesta noudattaa tuen ehtoja. Lisäksi säädetään eri tuen saajien osalta alueista, joilla täydentäviä ehtoja ja tuen ehtoja on noudatettava. Sitoumukseen sisältyvien perus- ja lisätoimenpiteiden ja niihin liittyvien ehtojen tai eläinten hyvinvoinnin tuen perus- ja lisäehtojen sisällöstä säätäminen jäisi asetusvaltuuden varaan. Luonnonhaittakorvauksen osalta kysymys on lähinnä tekniluonteisista ehdoista, joilla kuluvan kauden kaltaiset uudet sitoumukset voidaan antaa. Edellä esitetyn perusteella valiokunta katsoo, että valtioneuvoston asetusta on tältä osin pidettävä asianmukaisena säädöstasoa

na ottaen huomioon 5 §:ään otetut perussäännökset sekä yhteisön kattava lainsäädäntö.

Perustuslakivaliokunta on lakiehdotuksen 5 §:n 5 momentin osalta katsonut myös, että sitoumuksen tai sopimuksen muuttamisella, raukeamisella tai siirtämisellä toiselle voi olla merkittäviä vaikutuksia tuensaajan oikeusasemaan. Näistä seikoista säädettäisiin lakiehdotuksen mukaan 5 §:n 5 momentin nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella. Perustuslakivaliokunta on todennut, ettei yhteisön lainsäädäntö riittävästi rajaa valtuuden käyttöä. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa jäljempänä lakiin otettavaksi uusi 9 §, jossa säädettäisiin sitoumuksen tai sopimuksen muuttamiseen ja voimassaoloon liittyvistä edellytyksistä.

Valiokunta ehdottaa 5 momentin ensimmäiseen virkkeeseen tehtäväksi muutoksen lakiin jäljempänä lisättäväksi ehdotettavan uuden 9 §:n vuoksi. Lisäksi valiokunta ehdottaa 5 momenttia täsmennettäväksi siihen sisällytettäväksi ehdotettujen asetuksenantovaltuuksien osalta.

6 §. Viitaten edellä pykälän 3 kohdalla todettuun, valiokunta ehdottaa ns. luomuasetuksen määritelmän muuttamista 3 momentissa viitaukseksi 3 §:n 10 kohtaan edellä sisällytettyyn määritelmään.

9 § (*Uusi*) Viitaten edellä 5 §:n kohdalla todettuun valiokunta toteaa, että yhteisön tasolla sitoumuksen siirtämisestä säädettäisiin toimeenpanoasetuksen 44 artiklassa. Luovuttaessaan maatilaa tai sen osan toiselle henkilölle tuen saaja voi siirtää luovutuksen saajalle sitoumuksen, ja tämä voi jatkaa sitoumusta sen voimassaolon loppuun. Jos luovutus tapahtuu, mutta sitoumusta ei jatketa, lähtökohtana on tuen takaisinperintä. Takaisinperinnästä voidaan kuitenkin luopua toimeenpanoasetuksen 44 artiklan 2 kohdan mukaan muun muassa silloin, jos tuen saaja, joka on täyttänyt huomattavan osan sitoumuksestaan, luopuu lopullisesti maataloustuotannosta eikä ole tarkoituksenmukaista, että seuraaja jatkaa sitoumusta. Artiklan 3 kohdan mukaan tilaa koskevissa vähäisissä muutoksissa jäsenvaltiot voivat toteuttaa erityistoimenpiteitä sen varmistamiseksi,

miseksi, ettei sitoumuksen siirtäminen johda sitoumuksen kannalta epäasianmukaisiin tuloksiin.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin perusteista, joilla sitoumus tai sopimus voidaan siirtää. Ympäristötuki- ja luonnonhaittakorvausjärjestelmässä lähtökohtana on sitoutuminen järjestelmiin viideksi vuodeksi. Viljelijän voidaan kuitenkin katsoa täyttäneen sitoumukseen liittyvät velvoitteensa, jos tämä siirtää sitoumuksen kohteena olevan maatalan taikka eläinten omistustai hallintaoikeuden sellaiselle taholle, joka täyttää kyseisen tuen saajaa koskevat edellytykset. Sitoumus voitaisiin siirtää kuitenkin vain siinä tapauksessa, että sitoumuksen antanut viljelijä ei jatka maatalouden harjoittamista elinkeinona. Kotitarveviljelyä varten voitaisiin jättää alle puolen hehtaarin peltoala. Sitoutumiseen perustuvan tukijärjestelmän tavoitteet eivät enää toteutuisi, jos sitoumuksesta olisi mahdollista luopua kesken sitoumuskautta ja jatkaa edelleen maatalouden harjoittamista. Lisäksi sitoumus voidaan siirtää maatalan osien uusille omistajille niissä tilanteissa, joissa maatila jaetaan perinnönjaon, osituksen tai yhtymän purkautumisen yhteydessä.

Sopimuksen siirtämisessä pääsääntönä on sopimuksen siirtäminen koko maatalan, sen sopimuksen kohteena olevan osan tai muun sopimusalueen uudelle omistajalle tai haltijalle, jos tämä täyttää asianomaisen tuen saajaa koskevat yleiset edellytykset. Sopimuksen siirtämistä voitaisiin rajoittaa, jos tähän on tuen tavoitteiden turvaamisen kannalta erityisiä syitä. Rajoitukset koskisivat lähinnä niitä tilanteita, joissa maatila tai muu alue luovutetaan toiselle ainoastaan osaksi. Sopimus voitaisiin kuitenkin siirtää esimerkiksi ympäristöllisistä syistä sopimusalueen osan uudelle omistajalle tai haltijalle. Ympäristöllisillä syillä tarkoitettaisiin tässä sitä, että sopimus voitaisiin siirtää vain siinä tapauksessa, että alkuperäisen sopimuksen mukaiset tavoitteet voivat toteutua myös osalla sopimusaluetta. Sitoumuksen tai sopimuksen siirtämistä olisi haettava 13 (12) §:ssä säädettyä menettelyä noudattaen 10 työpäivän kuluessa omistus- tai hallintaoikeuden siirtymisestä.

Viljelijä voitaisiin vapauttaa sitoumuksesta tai sopimuksesta edellä mainittujen tapausten lisäksi, jos kyseessä on toimeenpanoasetuksen 47 artiklan 1 kohdan mukainen ylivoimainen este tai muu poikkeuksellinen olosuhde. Tällaisia muita poikkeuksellisia olosuhteita olisivat viljelijän vakava sairaus, viljelijän siirtyminen eläkkeelle tai viljelijällä todettu maatalouden harjoittamiseen liittyvä ammattitauti. Vastavasti sitoumuksesta tai sopimuksesta voisi luopua, jos tukikelpoisen pellon hallinta menetetään kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 88 §:ssä tarkoitetun uusjaon yhteydessä tai jos alueen omistus tai vuokratun alueen hallinta menetetään kesken sitoumus- tai sopimuskauden sellaisesta syystä, joka ei ole ollut viljelijän enakoitavissa sitoumusta tai sopimusta tehtäessä.

Toimeenpanoasetuksen 45 artiklassa säädettäisiin sitoumukseen sisältyvän pinta-alan lisäämisestä. Sen 2 kohdan mukaan sitoumuksen laajentaminen koskemaan lisäalaa voidaan sallia ainoastaan niissä tilanteissa, joissa laajentamisesta on etua asianomaiselle toimenpiteelle. Lisäksi laajentamista tulee voida perustella sitoumuksen luonteella, jäljellä olevan sitoumuskauden pituudella ja lisäalan koolla. Lisäksi edellytyksenä on, ettei laajentaminen häiritse tarkastusten tehokkuutta. Toimeenpanoasetuksen 27 artiklan 11 kohdan mukaan sitoumus voidaan muuttaa toiseksi sitoumukseksi muun muassa silloin, jos muutoksesta on hyötyä ympäristön kannalta ja alkuperäisen sitoumuksen vaikutukset tehostuvat.

Ehdotettavan uuden 3 momentin mukaan sitoumusta tai sopimusta voitaisiin muuttaa vähentämällä tai lisäämällä tukikelpoista peltoalaa, muuta alaa tai eläinmäärää. Jos kyse on tukikelpoisen peltoalan, muun alan tai eläinmäärän vähenemisestä, sitoumuksen tai sopimuksen kohteena olevan pinta-alan tai eläinmäärän olisi kuitenkin aina täytettävä 6 §:ssä säädetyt vähimmäismäärät. Sitoumuksenalainen pinta-ala voisi kasvaa ensimmäisenä sitoumusvuonna ilmoitetusta alasta viljelyksessä olevien alojen hallinnansiirtojen kautta. Lisäksi sitoumusta tai sopimusta voidaan muuttaa lisäämällä muuta kuin tukikelpoista alaa. Pinta-ala, joka voidaan lisätä

sitoumukseen tai sopimukseen, riippuu ohjelman vuosittaisesta määrärahatilanteesta. Tukikelpoisen peltoalan, muun alan tai eläinmäärän vähentämiseksi ei katsota tilanteita, joissa vähentyminen johtuu sopimuksen kohteena olevan alueen osan ja siitä aiheutuvasta sopimuksen siirtämisestä, uusjaon yhteydessä tapahtuvasta pinta-alan vähentymisestä tai ylivoimaisesta esteestä.

Sopimus tai sen osa voidaan kesken sopimuskauden muuttaa toiseksi sopimukseksi tai siihen voidaan tehdä täsmennyksiä, jos tähän on sopimuksen tavoitteiden kannalta erityisiä syitä. Sopimuksen vaihtaminen voidaan tehdä esimerkiksi sellaisessa tapauksessa, että vaihtoon sisältyy ilmeisiä etuja ympäristön kannalta ja voimassa oleva sopimus tehostuu merkittävästi. Sopimuksen vaihtamista tai täsmentämistä olisi haettava 13 (12) §:ssä säädettyä menettelyä noudattaen.

Ehdotettavan uuden 9 §:n 4 momentin mukaan sitoumus tai sopimus raukeaisi ilman eri toimenpiteitä, jos viljelijälle on maksettu maatalouden luopumisen tukemisesta annetussa laissa (612/2006) tarkoitettua tukea, eikä sitoumusta tai sopimusta ole siirretty toiselle. Tällaisesta muutoksesta olisi kuitenkin tehtävä lakiehdotuksen 11 (10) §:n 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin sitoumuksen tai sopimuksen siirtämisen edellytyksistä sekä edellytyksistä, joilla sopimusta tai sitoumusta voitaisiin muuttaa ja sitoumuksesta tai sopimuksesta voitaisiin luopua. Valtuuden nojalla säädettäisiin tarkemmin edellä selvitetystä sopimuksen siirtoa koskevista rajoituksista niissä tilanteissa, joissa sopimuksen kohteena olevan maatilan tai muun alueen osan omistus- tai hallintaoikeus siirtyy toiselle.

Lisäksi asetuksella säädettäisiin peltoalan, muun alan tai eläinmäärän lisäyksen ja vähennyksen enimmäismääristä sitoumuksen tai sopimuksen muuttamisen yhteydessä. Sitoumuksesta poistettava peltoala voisi olla koko sopimuskauden aikana enintään 20 prosenttiyksikköä ensimmäisenä sitoumusvuotena ilmoitetusta tukikelpoisesta alasta tai enintään viisi hehtaaria. Sopimusta voidaan muuttaa vähentämällä sopi-

muksen kohteena olevaa peltoalaa tai muuta alaa. Sopimuskauden aikana alaa voidaan vähentää enintään 20 prosenttiyksikköä edellyttäen, ettei sopimuksen tavoitteiden toteutumista vaaranneta. Sitoumukseen voitaisiin lisätä muuta kuin tukikelpoista peltoalaa vähemmän kuin 50 prosenttiyksikköä ensimmäisenä sitoumusvuotena ilmoitetusta tukikelpoisesta alasta tai enintään kaksi hehtaaria. Vastaava lisäysmahdollisuus olisi myös luonnonmukaista tuotantoa koskevan sopimuksen tehneellä. Sitoumuksenalainen pinta-ala voi kasvaa esimerkiksi tilanteissa, joissa tukeen sitoutuneen viljelijän hallintaan tulee tukeen sitoutumattoman yli 65-vuotiaan maa- tai puutarhataloutta harjoittavan viljelijän viljelyksessä välittömästi ennen hallinnansiirtoa ollut peltoalue, joka on kooltaan yli 2 hehtaaria. Tukikelpoisen peltoalan lisäämisen osalta valtuuden käyttöä rajaisivat toimeenpanoasetuksen 45 artiklan 2 kohdassa säädetty edellytykset. Tukikelvottoman alan osalta valtuuden käyttöä rajaisivat lisäksi vuosittain käytettävissä olevat määrärahat.

Valiokunta toteaa, että uuden pykälän lisäämisestä aiheutuisi muutos 5 §:n 5 momentin ensimmäiseen virkkeeseen sekä pykälien numerointiin siten, että lakiehdotuksen 9 §:stä (Tuen alentaminen ja epääminen) tulisi 10 §. Muiden pykälien numerointia muutettaisiin vastaavasti. Lisäksi numeroinnin muutos aiheuttaisi eräitä muutoksia hakumenettelyä koskevaan säännöksiin.

Pykälän lisäämisen vuoksi seuraavien pykälien numerointi muuttuisi.

10 (9) §. Pykälän 1 momentin toinen virke koskisi tilannetta, jossa hakija on luopunut vastavasta sitoumuksesta tai sopimuksesta kesken sopimuskauden. Valiokunta ehdottaa virkkeen selkeyttämistä.

13 (12) §. Valiokunta ehdottaa 1 momenttiin sisältyvien viittaussäännösten muuttamista edellä lisättäväksi ehdotetun uuden 9 §:n johdosta.

14 (13) §. Valiokunta ehdottaa 1 momenttiin sisältyvien viittaussäännösten muuttamista edellä lisättäväksi ehdotetun uuden 9 §:n johdosta.

Valiokunta toteaa, että alueellisen ympäristökeskuksen ja paikallisen toimintaryhmän lausunnot vaikuttavat esityksessä viranomaisen ratkaisutoiminnan kannalta samanarvoisilta. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan kuitenkin, että paikallisen toimintaryhmän lausunnosta voitaisiin poiketa esimerkiksi siinä tapauksessa, että alueellinen ympäristökeskus ei puolla sopimuksen tekemistä. Valiokunta ehdottaakin 2 momenttia muutettavaksi siten, että lausunton erillinen asema kävisi säännöksestä ilmi.

Lausuntojen pyytämisestä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Asetuksenantovaltuudet on kirjoitettu sekä 2 ja 3 momenttiin että 4 momenttiin. Tämän perusteella 4 momentin ensimmäinen virke on tarpeeton. Pykälän 3 momentissa ei ole myöskään tarpeen erikseen todeta, että työvoima- ja elinkeinokeskus päättää sopimuksen tekemisestä tai tuen myöntämisestä paikallisen toimintaryhmän lausunnon perusteella. Valiokunta ehdottaakin pykälän 3 ja 4 momenttia selkeytettäväksi edellä esitetyn mukaisesti.

16 (15) §. Edellä 5 §:n kohdalla esitettyyn viittauksen valiokunta ehdottaa 2 momentin viittaus-säännöstä muutettavaksi.

17 (16) §. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan todennut, että pykälään sisältyvää takaisinperintäsäännöstä tulisi muuttaa sekä takaisinperintäperusteiden että takaisinperinnän kohtuullistamisen osalta. Esitykseen sisältyvien osarahoitteisten tukien takaisinperinnästä säädetään yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1290/2005, jäljempänä EY:n rahoitusasetus, ja EY:n maaseutuasetuksessa sekä sen nojalla annettavassa komission toimeenpanoasetuksessa. Tätä lainsäädäntöä on selvitetty yksityiskohtaisesti maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä hallituksen esityksestä laeiksi maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista ja maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annetun lain muuttamisesta.

Takaisinperinnän perusteista säädettäessä on otettava huomioon, että lakiehdotus koskee pel-

kästä osarahoitteisia tukia, jotka perustuvat eläinmäärään ja pinta-alaan. Niitä koskevat yhdenmääräisen hallinto- ja valvontajärjestelmän yksityiskohtaiset menettelysäännökset. Tukijärjestelmä rakentuu eräin poikkeuksin määräaikaisiin sitoumuksiin tai sopimuksiin, joihin sisältyvien ehtojen kautta tavoitellaan suotuisia vaikutuksia ympäristön ja eläinten hyvinvoinnin kannalta. Lisäksi yhteisön lainsäädännöstä seuraa uutena velvoitteena täydentävien ehtojen noudattaminen. Takaisinperintäperusteet määräytyvät varsin pitkälti yhteisön lainsäädännön perusteella. Pinta-ala- ja eläinperusteisten suorien tukien osalta kansallinen takaisinperintäsäännös sisältyy maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annettuun lakiin (1336/1992), jäljempänä tukitehtävälaki, jonka 7 §:ää sovelletaan maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) 48 §:n mukaan luonnonhaittakorvauksen ja maatalouden ympäristötuen takaisinperintään. Lakiehdotuksessa on näin ollen lähdetty voimassa olevan lainsäädännön asettamista lähtökohdista.

Valiokunta ehdottaa, että lakiin otettaisiin edellä esitettyjen perusteiden mukaiset säännökset tuen takaisinperintäperusteista. Virheellisesti tai perusteetta maksettu tuki olisi perittävä takaisin, jos tuen myöntämisen ja maksamisen edellytykset eivät täyty tai tuen ehtoja ei ole noudatettu. Takaisinperintään johtaisi myös tuen saajan antama virheellinen tai puutteellinen tieto, joka on olennaisesti vaikuttanut esimerkiksi sitoumuksen tekemiseen tai tuen määrään, tai kieltäytyminen avustamasta tarkastuksessa. Lisäksi takaisinperintään olisi ryhdyttävä, jos EY:n rahoitusasetuksen, EY:n maaseutuasetuksen ja sen nojalla annettujen asetusten säännökset tätä edellyttävät. Korkojen määräytymiseen ja takaisinperinnän suorittamiseen sovellettaisiin kuitenkin tukitehtävälain 7 §:n säännöksiä.

Lakiehdotuksen 16 §:n 2 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta jättää takaisinperittävälle määrälle laskettava korko kokonaan tai osittain perimättä. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että säännöstä tulisi täydentää laajentamalla kohtuullistaminen koskemaan myös takaisinperittävää määrää. Lähtökohtana on, että

jäsenvaltion on toteutettava kaikki toimenpiteet, jotta yhteisön taloudelliset edut suojataan tehokkaasti. EY:n rahoitusasetuksen 33 artiklan 2 kohdan mukaan tuensaajalle maksetut varat on perittävä takaisin kansallisia takaisinperintämenettelyjä noudattaen ja ne on käytettävä uudelleen samaan maaseudun kehittämissuunnitelmaan sisältyviin toimenpiteisiin. Takaisinperimättä jääneet varat komissio voi velottaa jäsenvaltiolta. Jäsenvaltio voi tietyin edellytyksin luopua jo aloitetusta takaisinperinnästä ainoastaan maaseudun kehittämissuunnitelman sulkemisen jälkeen.

EY:n maaseutuasetuksen nojalla annettavan komission toimeenpanoasetuksen 47 artiklassa säädettäisiin mahdollisista ylivoimaisista esteistä (*force majeure*), joiden perusteella jäsenvaltio voi jättää tuen kokonaan tai osittain perimättä takaisin. Tällaisia esteitä ovat muun muassa tuen saajan kuolema, vakava luonnonmullistus, kotieläintuotantoon tarkoitettujen rakennusten tuhoutuminen tai eläintauti. Ylivoimaisena esteenä pidetään yleensä tuen saajan vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevaa, yllättävää tapahtumaa, joka on ilmennyt tuen myöntämisen jälkeen. Jos kysymys ei ole edellä mainitun kaltaisesta ylivoimaisesta esteestä, on takaisinperintä suoritettava EY:n rahoitusasetuksen 33 artiklassa säädetyllä tavalla. Ylivoimaista estettä koskevat tilanteet huomioidaan myös edellä lisättäväksi ehdotetun 9 §:n 2 momentissa, joka koskee mahdollisuutta luopua sitoumuksesta tai sopimuksesta kesken kauden toimeenpanoasetuksen 47 artiklassa säädetyissä tilanteissa. Koska vastaavia perusteita tulisi voida soveltaa myös takaisinperintään, säännöstä ehdotetaan täydennettäväksi uudella 3 momentilla, jossa olisi viittaus toimeenpanoasetuksen 47 artiklaan. Edellä esitetyn vuoksi valiokunta ei ehdota 2 momenttia (esityksen mukainen 1 momentti) muutettavaksi muutoin kuin siten, että siitä poistetaan maininta takaisinperinnästä.

18 (17) §. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan katsonut, ettei lakiehdotuksen pykälän 1 momentti ole sopusoinnussa rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen sisältyvän syyttö-

myysolettaman kanssa, ja esittänyt, että säännöstä harkittaisiin uudelleen. Sanotun säännöksen mukaan eläinten hyvinvoinnin tuen maksatus on keskeytettävä, jos tuen saajan tilalla on tehty tuotantoeläimiä koskeva valvonta tai muu valvonta ja sen seurauksena on eläinsuojeluviranomaisen aloitteesta aloitettu eläinsuojelurikosta tai eläinsuojelurikkomusta koskeva syyteharkinta.

Saamansa selvityksen perusteella valiokunta toteaa, että tuen maksamisen keskeyttäminen on julkisten varojen käyttöön liittyvä hallinnollinen toimenpide. Säännöksen tavoitteena on estää mittavat takaisinperinnät niissä tilanteissa, joissa syyteharkinta johtaa tuomioon. Kysymys on usein ajallisesti pitkästä prosessista, johon on päädytty varsin painavin perustein. Tämän vuoksi säännöksessä edellytetään, että syyteharkinta on aloitettu eläinsuojeluviranomaisen aloitteesta. Lisäksi lainkohdan tavoitteena on selkiyttää nykyistä käytäntöä ja rajata maksatusten keskeyttämisen ajankohtaa nimenomaan teon tapahtumahetken osalta. Nykyisin teon tapahtumahetken määrittäminen syytekirjelmissä ja tuomioissa vaihtelee, jolloin tuen saajat ovat joutuneet eri tavoin kohdelluiksi tuen maksamisen keskeyttämisen ja takaisinperinnän osalta. Käytännön yhdenmukaistamiseksi tuen maksamisen keskeyttäminen on ehdotettu sidottavaksi siihen hetkeen, jolloin valvonnan suorittanut viranomainen, esimerkiksi kunnan- tai läänineläinlääkäri tai maaseutuelinkeinoviranomainen, on havainnut syyteharkintaan johtaneen teon.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta ei ehdota pykälän 1 momenttia asiasisällöltään muutettavaksi. Sen sijaan valiokunta ehdottaa pykälän kaikkiin momentteihin lakiteknisiiä muutoksia.

19 (18) §. Pykälän 2 momenttiin on sisällytetty säännös salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta niissä tilanteissa, joissa Suomea sitova kansainvälinen sopimus tätä edellyttää. Perustuslakivaliokunta on pitänyt säännöstä ongelmallisena muun muassa tietosuojadirektiivin 25 artiklan kannalta. Tietosuojadirektiivin kan-

sallisesta täytäntöönpanosta on säädetty henkilötietolaissa (523/1999). Henkilötietojen siirrosta Euroopan unionin ulkopuolelle säädetään henkilötietolain 5 luvussa.

Valiokunta toteaa, että ehdotetussa 2 momentissa on kysymys viranomaisen hallussa oleviin asiakirjoihin sisältyvien henkilötietojen luovuttamisesta. Sen soveltamisalaan kuuluisi kuitenkin myös yhteisöä koskevia, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999), jäljempänä julkisuuslaki, mukaan salassa pidettäviä tietoja. Viranomaisen hallussa olevan, salassa pidettävään asiakirjaan sisältyvän tiedon luovuttamisesta ulkomaan viranomaiselle tai kansainväliselle toimielimelle säädetään julkisuuslain 30 §:ssä. Sanottua säännöstä sovelletaan "sen lisäksi, mitä laissa erikseen säädetään". Tietoja voitaisiin luovuttaa ulkomaan viranomaiselle tai kansainväliselle toimielimelle, jos ulkomaan ja Suomen viranomaisen välisestä yhteistyöstä määrätään Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tai säädetään Suomea velvoittavassa säädöksessä. Valiokunta viittaa edellä todettuun julkisuuslain 30 §:n sisältämään sääntelyyn ja ehdottaa, että 2 momentista poistetaan sen 3 kohta. Lisäksi valiokunta ehdottaa 2 momentista poistettavaksi tarpeettomana viittauksen julkisuuslain salassapitosääntöksiin ja momentin teknistä muuttamista.

21 (20) §. Valiokunta ehdottaa pykälään tehtäväksi teknisen tarkennuksen.

24 (23) §. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan päätökseen. Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on pidetty tarkoituksenmukaisena, että voitaisiin välttää tilanne, jossa tuen myöntämistä tai epäämistä koskevasta päätöksestä voitaisiin valittaa suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Lakiehdotuksessa säännöksellä on tavoiteltu suoraa muutoksenhakua niistä päätöksistä, jotka koskevat takaisinperintää, maksamisen keskeyttämistä tai tuen maksun epäämistä. Lakiehdotuksessa näistä seikoista säädetään 10 (9) §:n 2 momentissa ja 17 (16) §:ssä. Lakiehdotuksen 10 (9) §:n 2 momen-

tissa tarkoitetaan yksittäiseen maksuhakemukseen annettua rahoittajaviranomaisen päätöstä, jonka tuloksena tuen maksu evätään osittain tai kokonaan. Sen sijaan 17 (16) §:ssä tarkoitettulla tuen maksamisen keskeyttämisellä on pidempikestoisia vaikutuksia. Esityksessä tuen maksamisen keskeyttämistä koskevissa tilanteissa olisi johdonmukaista sallia muutoksenhaku ilman valituslupaa.

Valiokunta ehdottaakin, että muutoksenhakua koskevaa 3 momenttia muutetaan siten, että siinä säädettäisiin mahdollisuudesta hakea tuen maksamisen keskeyttämistä koskevaan maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan päätökseen muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta ilman valituslupamenettelyä.

27 (26) §. Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on todettu, että ehdotetulla lailla ei kumota eikä muuteta pykälässä tarkoitettua lakia (maaseutuelinkeinojen rahoituslaki 329/1999). Näin ollen ehdotetut säännökset sanotun lain mukaisten ja ehdotetussa laissa säädettäviä tukia vastaavien tukien käsittelystä tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden (ja edelleenkin voimaan jäävien) säännösten perusteella ovat tarpeettomia.

Valiokunnalle on myös todettu, että yleisten tulkintaperiaatteiden mukaan on selvää, että uusi laki ei sellaisenaan voi vaikuttaa tätä ennen muun lainsäädännön mukaan myönnettyihin tukiin eikä myöskään tuon voimassa olevan lainsäädännön mukaan tapahtuvaan aikaisemmin myönnettyjen tukien takaisinperintään. Jos maksamista, seuranta, tarkastusta ja tukien takaisinperintää koskevia säännöksiä haluttaisiin kuitenkin muuttaa tämän lain voimaantulon vuoksi, muutos tulisi toteuttaa viitatuissa säännöksissä. Lakiteknisesti tällaista muutosta ei voi toteuttaa säätämällä pelkästään uuden lain voimaantulojärjestelynä uuden lain soveltamisesta aikaiseman lainsäädännön sijasta kumoamalla tai muuttamalla samalla tuota lainsäädäntöä.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta katsoo, että ehdotetulle sääntelylle ei ole tarvetta. Valiokunta ehdottaakin, että pykälä poistetaan.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset**Laki****luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 ja 2 §
(Kuten HE)

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan
(1—9 kohta kuten HE)

10) **luomusasetuksella** maataloustuotteiden luonnonmukaisesta tuotantotavasta ja siihen viittaavista merkinnöistä maataloustuotteissa ja elintarvikkeissa annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 2092/91. (Uusi)

(11 kohta kuten HE:n 10 kohta)
(2 mom. kuten HE)

4 §

Luonnonhaittakorvaus, maatalouden ympäristötuki sekä eräät muut ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvät tuet

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Valtioneuvoston asetuksella säädetään 1 momentissa tarkoitettujen korvauksen ja tuen käyttöönottamisesta, tukimuodoista, tukialueista, tuen yksikkökohtaisesta määrästä ja enimmäismäärästä, korvattavista kustannuksista sekä tu-

kien vuosittaisesta myöntämisestä valtion talousarviossa osoitettujen varojen rajoissa ja Euroopan yhteisöjen komission EY:n maaseutuasetuksen nojalla hyväksymän Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman mukaisena. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin niistä maatalouden ympäristötuen erityistuen ja ei-tuotannollisen investoinnin tuen toimenpiteistä, joihin tukea voidaan myöntää 2 momentissa tarkoitettulle taholle.

5 §

Tuen myöntämisen yleiset edellytykset ja ehdot

(1—3 mom. kuten HE)

Edellä 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen tuen myöntämisen edellytyksenä on, että investoinnin toteuttamisen jälkeen kohteen hoidosta tehdään 2 momentissa tarkoitettu sopimus. Tuen myöntämisen edellytyksenä on lisäksi tuen ehtojen noudattaminen tuen kohteena olevalla alueella. Tuen käyttämisestä tavaroiden ja palveluiden hankintaan sekä urakalla teettämiseen on voimassa, mitä julkisia hankintoja koskevassa lainsäädännössä säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään sitoumus- tai sopimuskauden pituudesta (poist.) EY:n

maaseutuasetuksen (poist.) asettamissa rajoissa. Luonnonhaittakorvauksen yleisistä ehdoista, maatalouden ympäristötuen perus- ja lisätoimenpiteistä sekä niiden yleisistä ehdoista, ympäristötuen erityistuista ja ei -tuotannollisen investoinnin tuista sekä niiden myöntämisen yleisistä edellytyksistä ja eläinten hyvinvoinnin tuen perus- ja lisäehdoista sekä sen myöntämisen yleisistä edellytyksistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään ympäristötuen perus- ja lisätoimenpiteisiin sisältyvien (poist.) toimenpiteiden teknisestä toteuttamisesta viljelijän maatilalla sekä ympäristötuen erityistuen (poist.) toimenpiteiden teknisestä toteuttamisesta maatilalla tai sopimuksen kohteena olevalla alueella. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään eläinten hyvinvoinnin tuen perus- ja lisäehtojen teknisestä toteuttamisesta viljelijän kotieläintuotannossa sekä ei-tuotannollisen investoinnin (poist.) teknisestä toteuttamisesta (poist.).

6 §

Tukikelpoista alaa ja eläinmäärää koskevat edellytykset

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Maatalouden ympäristötuen erityistukea luonnonmukaisen kotieläintuotannon perusteella voidaan myöntää viljelijälle, jonka maatilalla ja hallinnassa on koko sopimuskauden vähintään yhtä eläinyksikköä vastaava määrä kotieläimiä, jotka ovat luomusasetuksessa tarkoitetussa luonnonmukaisessa kotieläintuotannossa.

(4 ja 5 mom. kuten HE)

7 ja 8 §
(Kuten HE)

9 § (Uusi)

Sitoumuksen tai sopimuksen muuttamiseen ja voimassaoloon liittyvät edellytykset

Sitoumus tai sopimus voidaan siirtää, jos sen kohteena olevan maatilalla tai muun alueen taik-

ka eläinten omistus- tai hallintaoikeus luovutetaan sellaiselle taholle, joka täyttää kyseisen tuen saajaa koskevat edellytykset. Lisäksi sopimus voidaan edellä tarkoitetuilla ehdoilla siirtää sopimuksen kohteena olevan maatilalla tai muun alueen osan luovutuksen yhteydessä, jollei tuelle asetetuista tavoitteista muuta johdu. Sitoumus voidaan siirtää ainoastaan siinä tapauksessa, että sitoumuksen antaja luopuu maatalouden harjoittamisesta elinkeinona. Jos sitoumuksen kohteena oleva maatila jaetaan perinnönjaon, osituksen tai yhtymän purkautumisen yhteydessä, sitoumus voidaan siirtää maatilalla osien omistajille. Sitoumuksen tai sopimuksen siirtämistä on haettava 13 §:ssä säädettyä menettelyä noudattaen 10 työpäivän kuluessa omistus- tai hallintaoikeuden siirtymisestä.

Viljelijä voi luopua sitoumuksesta tai sopimuksesta kesken kauden, jos: 1) viljelijällä on todettu vakava sairaus; 2) viljelijä siirtyy eläkkeelle; 3) viljelijällä on todettu maatalouden harjoittamiseen liittyvä ammattitauti; 4) tukikelpoisen peltoalan hallinta menetetään kiinteistömuodostamislain (554/1995) 88 §:ssä tarkoitettua uusjaon yhteydessä tai muusta viljelijän vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevasta syystä, jota ei ole voitu ennakoita sitoumuksen tai sopimuksen antamishetkellä; 5) kysymyksessä on toimeenpanoasetuksen 44 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettu tilanne; tai 6) luopumiseen on toimeenpanoasetuksen 47 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu syy.

Sitoumusta tai sopimusta voidaan muuttaa vähentämällä tai lisäämällä tukikelpoista alaa tai eläinmäärää. Muutoksena ei tällöin pidetä tukikelpoisen alan tai eläinmäärän vähenemistä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista syistä. Lisäksi käytettävissä olevien varojen asettamissa rajoissa voidaan hyväksyä muun kuin tukikelpoisen alan lisääminen sitoumuksen tai sopimuksen. Sopimus tai sen osa voidaan kesken sopimuskauden muuttaa toiseksi sopimukseksi tai siihen voidaan tehdä täsmennyksiä, jos tähän on sopimuksen tavoitteiden kannalta erityisiä syitä. Sopimuksen muuttamista toiseksi sopimukseksi tai sen täsmennyksiä on haettava 13 §:ssä säädettyä menettelyä noudattaen.

Sitoumus tai sopimus raukeaa, jos viljelijälle on maksettu maatalouden luopumisen tukemisesta annetussa laissa (612/2006) tarkoitettua tukea, eikä sitoumusta tai sopimusta ole 1 momentissa tarkoitettulla tavalla siirretty.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin sitoumuksen tai sopimuksen siirtämisen ja muuttamisen sekä sitoumuksesta tai sopimuksesta luopumisen edellytyksistä.

10 (9) §

Tuen alentaminen ja epäminen

Sitoumus tai sopimus voidaan jättää hyväksyttäväksi tai tuki myöntämättä, jos tuen saamiseksi olosuhteelle tai toimenpiteelle on annettu sellainen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta. Sitoumus tai sopimus voidaan jättää hyväksyttäväksi, jos hakija on kesken sitoumus- tai sopimuskauden luopunut vastavasta sitoumuksesta tai sopimuksesta *eikä luopumisesta ole kulunut kahta vuotta.*

(2 ja 3 mom. kuten HE)

11 (10) ja 12 (11) §

(Kuten HE)

13 (12) §

Hakumenettely

Hakemus on toimitettava kirjallisesti sille 14 §:n 1 momentissa tarkoitettulle viranomaiselle, jonka toimialueella maatilalan talouskeskus tai tuotantorakennus sijaitsee. Jos maatilalla ei ole talouskeskusta tai tuotantorakennusta, hakemus on toimitettava sille 14 §:n 1 momentissa tarkoitettulle viranomaiselle, jonka alueella viljelijän kotipaikka sijaitsee. Edellä 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua tukea koskeva hakemus on kuitenkin toimitettava sille työvoima- ja elinkeinokeskukselle, jonka toimialueella ei-tuotannon investointi toteutetaan. Jos hakija on 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu taho, maatalouden ympäristötuen erityistukea koskeva hakemus on toimitettava sille työvoima- ja elinkeino-

keskukselle, jonka toimialueella sopimuksen kohteena oleva alue tulee sijaitsemaan.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

14 (13) §

Tuen myöntäminen

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Ennen maatalouden ympäristötuen erityistukisopimuksen tekemistä ja 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua tuen myöntämistä työvoima- ja elinkeinokeskuksen on hankittava paikallisen toimintaryhmän lausunto valtioneuvoston asetuksella erikseen säädettyjen tapausten osalta. Lausuntoa pyydetään tuen myöntämisen tarkoituksenmukaisuudesta paikallisen suunnitelman tavoitteiden kannalta. *(Poist.)* Työvoima- ja elinkeinokeskus voi poiketa paikallisen toimintaryhmän lausunnosta ainoastaan erittäin *perustellusta syystä.*

(Poist.) Maaseutuvirasto antaa määräykset sitoumuksen tai sopimuksen tekemiseen ja tukien myöntämiseen käytettävistä lomakkeista sekä päätöskaavoista.

15 (14) §

(Kuten HE)

16 (15) §

Valvonta

(1 mom. kuten HE)

Jos tarkastuksen asianmukainen suorittaminen tätä edellyttää, 1 momentissa tarkoitettu viranomainen voi käyttää apuna lääninhallitusta ja alueellista ympäristökeskusta. Lisäksi viranomainen voi käyttää apuna ulkopuolista tilintarkastajaa. Tilintarkastajan tulee olla *tilintarkastusta koskevassa lainsäädännössä* tarkoitettu tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja. Tarkastustehtävää suorittavaan tilintarkastajaan tai tilintarkastusyhteisöön sovelletaan hallintolakia (434/2003), kieli lakia (423/2003) sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999). Tarkas-

tustehtävää suorittavaan tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Tarkastustehtävää suoritettaessa aiheutettuun vahinkoon sovelletaan, mitä vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetään.

(3 ja 4 mom. kuten HE)

17 (16) §

Tuen takaisinperintä

Virheellisesti tai perusteetta maksettu tuki on perittävä takaisin, jos:

1) tuen myöntämisen tai maksamisen edellytykset eivät ole täyttyneet;

2) tuen ehtoja ei ole noudatettu;

3) tuen saaja on antanut sellaisen virheellisen tai puutteellisen tiedon, joka on olennaisesti vaikuttanut tuen myöntämiseen tai maksamiseen;

4) tuen saaja kieltäytyy avustamasta tarkastuksessa; tai

5) Euroopan yhteisön osaksi rahoittamia maaseudun kehittämisen tukia koskeva Euroopan yhteisön lainsäädäntö tätä edellyttää. (Uusi 1 mom.)

(Poist.) Takaisinperittäväälle määrälle lasketavasta korosta, takaisinperinnän suorittamisesta ja takaisinperittävän määrän korottamisesta säädetään tukitehtävälain 7 §:ssä. (HE:n 1 mom.)

Virheellisesti tai perusteetta maksetun tuen takaisinperinnästä tai sille laskettavan koron perinnästä voidaan kokonaan tai osaksi luopua, jos takaisinperinnän suorittaminen täysimääräisenä olisi toimeenpanoasetuksen 47 artiklassa tarkoitettusta syystä kohtuutonta. (Uusi 3 mom.)

Takaisinperinnästä päättää tuen myöntänyt viranomainen. Takaisinperinnästä tai korkojen perinnästä luopumisesta päättää kuitenkin Maaseutuvirasto. Takaisinperintää koskeva päätös on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun tuen myöntänyt viranomainen sai tiedon takaisinperinnän perusteesta ja viimeistään kymmenen vuoden kuluttua tuen viimeisen erän maksamisesta. (Poist.) Takaisinperinnän suorittamisesta vastaa Maaseutuvirasto. (HE:n 2 mom.)

18 (17) §

Tuen maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä eräissä tilanteissa

Eläinten hyvinvoinnin tuen maksatus on keskeytettävä, jos tuen saajan maatilalla on tehty tuotantoeläimiä koskeva valvonta tai muu valvonta, jonka seurauksena on aloitettu eläinsuojeluviranomaisen aloitteesta rikoslain 17 luvun 14 tai 15 §:n mukaista rikosta tai eläinsuojelulain 54 §:n mukaista rikkomusta koskeva syyteharkinta.

Jos tuen saaja tai tämän kanssa yritystoimintaa harjoittava perheenjäsen on tuomittu jostain rikoslain 17 luvun 14 tai 15 §:n mukaisesta rikoksesta eikä tuen saajaa tai edellä tarkoitettua perheenjäsentä ole samalla määrätty rikoslain 17 luvun 23 §:n mukaiseen eläintenpitokieltoon, eläinten hyvinvoinnin tuki on perittävä takaisin (poist.) tai tukea ei makseta siltä kalenterivuodelta, jonka aikana teko on valvonnassa todettu ja jonka seurauksena on aloitettu 1 momentissa tarkoitettu syyteharkinta.

Jos tuen saaja tai tämän kanssa yritystoimintaa harjoittava perheenjäsen on tuomittu jostain rikoslain 17 luvun 14 tai 15 §:n mukaisesta rikoksesta tai eläinsuojelulain 54 §:n mukaisesta rikkomuksesta sekä samalla määrätty rikoslain 17 luvun 23 §:n mukaiseen eläintenpitokieltoon, eläinten hyvinvoinnin tuki on perittävä takaisin (poist.) tai tukea ei makseta siitä kalenterivuodesta alkaen, jonka aikana teko on valvonnassa todettu ja jonka seurauksena on aloitettu 1 momentissa tarkoitettu syyteharkinta, eläintenpitokiellon voimassaoloajan päättymiseen saakka.

19 (18) §

Tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttaminen

(1 mom. kuten HE)

Salassapitovelvollisuuden estämättä saa tässä laissa säädettyä tehtävää suoritettaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liike- tai ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista luovuttaa.

vuttaa valtion ja kunnan viranomaisille tämän lain mukaisten tehtävien suorittamista varten sekä syyttäjä-, poliisi- ja tulliviranomaisille rikoksen selvittämiseksi.

(3 mom. kuten HE)

20 (19) §
(Kuten HE)

21 (20) §

Päätöksen maksuttomuus

Sitoumuksen hyväksymistä, sopimuksen tekemistä, tuen myöntämistä, tuen maksamista ja takaisinperintää koskeva kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen tai työvoima- ja elinkeinokeskuksen päätös on hakijalle ja tuen saajalle maksuton. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen oikaisuvaatimukseen antamasta päätöksestä peritään kuitenkin valtion maksuperustelaissa (150/1992) tarkoitettu maksu *siten kuin siitä erikseen säädetään.*

22 (21) ja 23 (22) §
(Kuten HE)

24 (23) §

Muutoksenhaku

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan antamaan päätökseen asiassa, joka koskee tässä laissa tarkoitetun tuen *maksamisen keskeyttämistä tai* takaisinperintää (*poist.*) saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muutoin maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

25 (24) ja 26 (25) §
(Kuten HE)

27 (26) §
(*Poist.*)

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Eero Lämsä /kesk
vpj. Harry Wallin /sd
jäs. Nils-Anders Granvik /r
Pertti Hemmilä /kok
Matti Kauppila /vas
Esko Kiviranta /kesk
Katri Komi /kesk
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd

Jari Leppä /kesk
Minna Lintonen /sd
Reijo Paajanen /kok
Sirpa Paatero /sd
Erkki Pulliainen /vihr
Kimmo Tiilikainen /kesk
Pekka Vilkuna /kesk
Lasse Virén /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.